

Medier

Redaktørene vil revurdere pressestøtten

■ Giske: Ikke behov for systemendring

Norske redaktører mener det er på tide å revurdere pressestøtteordningen. Men kulturminister Trond Giske sier nei.

Norsk presse vil i 2009 bli støttet av staten med rundt 1,6 milliarder kroner. Det er summen av momsfrigat og direkte pressestøtte, virkemidler som skal sikre mediemangfoldet. Nå mener 64 prosent av norske redaktører at det er på tide med en ny pressepolitisk utredning, ifølge Mandag Morgen og Norsk Redaktørforenings undersøkelse (se figur og tekstboks).

Den klare meldingen fra redaktørene henger trolig sammen med at digitalisering og overgang fra papir- til nettbaserte medier har skutt fart siden den forrige presseutredningen i 2000. Det året brukte gjennomsnittsnordmannen 18 minutter på internett daglig og 34 minutter på avis. Nettet var en mygg i reklamestatistikken.

I 2007 var nordmenn i snitt 62 minutter på nett daglig og brukte 29 minutter på avis, ifølge Statistisk sentralbyrå. Internett var den tredje største annonsekanalen. Etter at Mediehuset Vårt Land nylig tok over Dagsavisen, mottar dette selskapet alene rundt 75 millioner kroner i direkte pressestøtte. Hvis en utredning skulle etterfølges av et kutt i støtten, vil det ramme disse avisene hardt. Mediehusets toppleder **Helge Simonnes** slutter seg likevel til ønsket om en pressepolitisk gjennomgang.

«Jeg er overhodet ikke redd for å ta en debatt om dette. I mine 25 år i bransjen har jeg alltid hørt at pressestøtten vil forsvinne, og er blitt mer og mer overbevist om at den vil kunne vedlikeholdes og at det kan skapes enda tyngre argumenter for den,» sier Simonnes til Mandag Morgen.

Den forrige brede pressepolitiske utredningen

ble levert i 2000. Men en ny står ikke på planen til kulturminister **Trond Giske**. Momsfrigatet og den direkte støtten er fortsatt relevante virkemidler, mener han. Giske mener det holder med en løpende vurdering av støtteordningene, men åpner for en debatt om innretningen av støtten.

Støttemillioner EØS-mat

Momsfrigatet for aviser vil utgjøre 1,25 milliarder kroner i 2008, anslår Finansdepartementet i Nasjonalbudsjettet. Den direkte pressestøtten er på cirka 300 millioner kroner i år, og blir stående på stedet hvil i 2009. I tillegg kommer en post for støtte til tidsskrifter og «ymse publikasjoner», som neste år blir på snaut 23 millioner.

Momsfrigatet er det knyttet noe usikkerhet til, siden det for tiden behandles av EFTAs overvåkningsorgan ESA. I fjor kom ESA til en foreløpig konklusjon om at fritaket bryter med reglene for statsstøtte. Regjeringen har levert motargumenter. Saken er prioritert i ESA, men det er ikke fastlagt noen dato for når den skal være ferdig behandlet, opplyser pressetalsmann **Inge H. Thygesen**.

Også den direkte pressestøtten kan komme i EØS-søkelyset. Den svenske regjeringen har i lengre tid forhandlet med EU-kommisjonen, og forsøker å hindre kutt i støtten. «Vi følger spesielt med på det som skjer i Sverige,» sier Giske, og peker på at det svenske pressestøttesystemet på noen områder er ganske likt det norske. «Det er avgjørende at vi får aksept i EØS-systemet for at vi kan videreføre de virkemidlene vi mener er egnet.»

Utredning sikrer legitimitet?

Redaktørenes ønske om en overhaling av pressestøtten må ikke tolkes som at de ønsker å fjerne den. Syv av ti redaktører vil beholde støtten, viser Mandag Morgens undersøkelse.

Administrerende direktør **Arvid Sand** i Mediebedriftenes Landsforening er skeptisk til en utredning som kan lede til kutt i støtten. «Sett fra papiravisenes side ønsker vi ikke at det skal foretas utredninger som påvirker eller endrer den statusen avisene har i pressemønsteret,» sier Sand. Men han har også merket seg at noen aktører spør om ikke andre medier også burde kunne få støtte.

Helge Simonnes mener en ny utredning vil bidra

Om redaktørundersøkelsen

Undersøkelsen ble utført i første halvdel av september. Spørreskjemaet ble sendt samtlige 805 medlemmer av Norsk Redaktørforening, og 264 svarte. Undersøkelsen er gjort i samarbeid mellom Redaktørforeningen, Mandag Morgen og nettmagasinet Vox Publica. Tidligere artikler i nr. 30 og 32, 2008.

til å sikre ordningenes legitimitet. «Jeg mener dagens ordninger er gode og vel tilpasset de behovene som er. Men det er også svært viktig at man sikrer legitimitet for ordningene. Hvis en utredning kan bidra til det, så er det positivt,» sier Simonnes.

I tillegg til momsfrirket og den direkte støtten, bør også finansieringen av NRK tas med i en slik utredning. NRK er den tredje bærebjelken i pressepolitikken, fremholder han.

Høyres mediepolitiske talsmann **Olemic Thommessen** mener tiden er overmoden for en bred diskusjon om pressepolitikken. «Vi har etterspurt en slik gjennomgang ved nær sagt hver eneste korsvei der mediepolitikk har vært diskutert de siste tre til fire årene,» sier han. Høyre vil ikke fjerne momsfrirket, men vil sette et tak på hvor mye direkte støtte enkeltaviser kan få, og redusere totalpotten. Det vil særlig gå ut over aviser som Vårt Land og Dagsavisen.

Et tegn på at pressestøtten treffer godt, er at det fortsatt først og fremst er papiravisene som produserer dybdejournalistikk, mener Simonnes.

De som sier det, får mindre og mindre rett for hver dag, svarer Thommessen.

Bør nettstøtte utredes?

Redaktørene er splittet i synet på om andre medier enn aviser bør kunne få støtte. Mens 39 prosent ønsker en utredning av teknologinøytrale støtteordninger for medier, er 34 prosent skeptisk til dette, viser undersøkelsen.

Aktører som Mediebedriftenes Landsforening og Simonnes er åpne for eksperimenter med støtte til andre medietyper, men bare hvis det ikke går ut over støtten til avisene. «Om det offentlige ønsker å teste ut nye modeller, bør de stille opp med noen kroner til det. Men virkelig ille er å spre ut det lille som er,» sier Simonnes.

Fritt Ords direktør **Erik Rudeng** er blant dem som går inn for slike eksperimenter. Støtten til papiravisene fordeles etter kvantitative kriterier. En støtte til nettjournalistikk bør baseres på kvalitative vurderinger, og gis til individuelle journalister eller mer eller mindre rene nettedaksjoner, mener han.

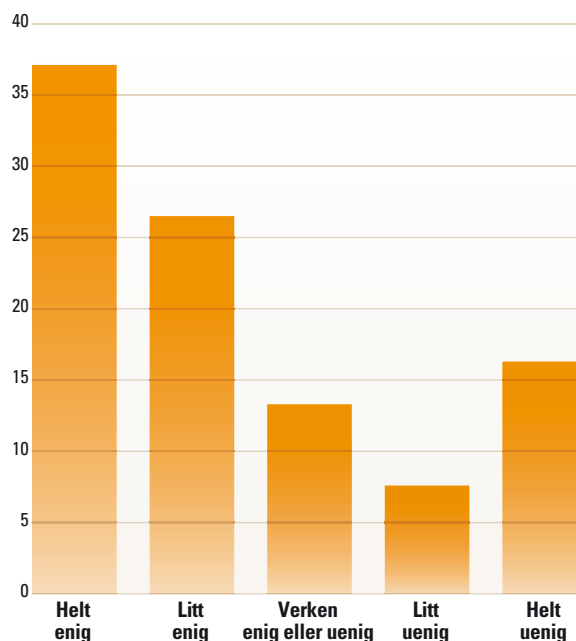
Fra sementering til gründerstøtte?

Pressestøtten kritiseres ofte for å sementere dagens bransjesituasjon, og hemme nyskaping. «Det er en relevant kritikk,» sier kulturminister Giske.

Spesielt de store støttemottakerne blir gjerne skyteskive for denne kritikken. Helge Simonnes er forberedt på at blinken er blitt enda større etter at Vårt Land og Dagsavisen er havnet i samme hus.

Reformbehov

Svar på påstand: «Pressestøtte og momsfrakt for aviser bør utredes og gjennomgås på nytt, i lys av de siste års utvikling i mediebransjen.»

Redaktørene vil ikke fjerne pressestøtten, men ser behov for å gå grundig gjennom den.

Kilde: Mandag Morgen/Norsk Redaktørforening

«Når folk snakker om dette, blir det gjort til noe ensidig negativt at vi er en stor pressestøttemottaker. Vi har snudd på flisa og sagt at vi opplever at vi fortjener hver bidige krone vi får. Det er ikke noe suspekt ved å ta imot støtte fra det offentlige for å drive alternativ journalistikk,» sier han.

De siste årenes strukturendringer i mediemarkedet har foregått i særdeles gode økonomiske tider. Mange venter at endringstakten vil øke når vi går inn i dårligere tider, slik tendensen allerede er i andre markeder, som det amerikanske. Fallende annonsemarked vil ramme mange aviser hardt. Trolig vil det skjerpe debatten om pressestøtten: tilhengerne kan hevde at markedsutviklingen viser at behovet er der og støtten heller bør økes.

Uansett synes det å være en viss enighet om at pressepolitikken også må rettes inn mot nyskaping. Thommessen i Høyre vil se på muligheter for å gi oppstartsstøtte både til papir- og nettpublikasjoner. Støtten til småavisene har vært et vellykket eksempel på støtte for nyskaping, mener Trond Giske. «Det er i hvert fall viktig å ta diskusjonen om pressestøtten i tilstrekkelig sterk grad bidrar til en mulighet for utfordrerne,» sier han. ■

Redaksjonen Mandag Morgen
Ansvarelig journalist: **Olav Anders Øvrebø**
redaksjon@mandagmorgen.no